

Станція на горизонті

Поєднання історій кохання, витонченого світського життя, автомобільних перегонів і вишуканих діалогів

У минулому автогонщик, нині ветеран Першої світової війни, Кай, намагаючись віднайти себе в повоєнному житті, вирушає в мандри Старим Світом. Під час подорожей він зустрічає давнього приятеля, який запрошує долучитись до ризикованих автогонок.

Ця пропозиція відкриває Каю шляхи до нових знайомств, які можуть зіграти доленосну роль у майбутньому. Проте чи потрібно воно йому, коли все, про що думає чоловік останнім часом, - це залізнична станція у рідному селі?..

СТАНЦІЯ НА ГОРИЗОНТІ

*Еріх Марія
Ремарк*

КСД

*Erix Марія
Ремарк*

СТАНЦІЯ
НА ГОРИЗОНТІ

A stylized illustration of a vintage open-top car, possibly a racing car, shown from a side profile. It is emitting a thick, white, swirling trail of smoke or steam from its rear, which curves upwards and around the car. The car is rendered in a simple, graphic style with grey and white tones.

*Erich Maria
Remarque*

Station am Horizont

Роман

ХАРКІВ
2024 КСД

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2024

ISBN 978-617-15-0974-0 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

First published in the German language as «Station am Horizont» by Erich Maria Remarque

Перекладено за виданням: Remarque E. M. Station am Horizont : Roman / Erich Maria Remarque.
— Köln: Kiepenheuer & Witsch, 2020.

Дизайнер обкладинки *Анастасія Федай*

Переклад з німецької *Єлени Даскал*

Ремарк Е. М.

Р37 Станція на горизонті : роман / Еріх Марія Ремарк; пер. з нім. Є. Даскал. — Харків :
Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2024. — 224 с.

ISBN 978-617-15-0703-6
ISBN 978-3-462-05467-5 (нім.)

У минулому автогонщик, нині ветеран Першої світової війни, Кай, намагаючись віднайти себе в повоєнному житті, вирушає в мандри Старим Світом. Під час подорожей він зустрічає давнього приятеля, який запрошує долучитись до ризикованих автогонок. Ця пропозиція відкриває Каю шляхи до нових знайомств, які можуть зіграти доленосну роль у майбутньому. Проте чи потрібно воно йому, коли все, про що думає чоловік останнім часом, — це залізнична станція у рідному селі?..

УДК 821.112.2

© The Estate of the late Paulette Remarque, 1998

© Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH & Co. KG, Cologne/ Germany, 1998

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2024

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2024

I

Кай сам здивувався думці, що вже рік, як повернувся додому, дістався земель, де провів свою юність, та людей, із якими виріс. Повертаючись назад, він завжди знаходив їх точно такими ж, якими покинув, — графиню Гест, котра любила лимонну випічку й романтичну музику; сивочолого герра фон Кроя, брата і сестру Хольгерсен. Тільки юна Барбара більше не була дитиною, як колись.

Досі можна було посидіти на терасі перед панським маєтком. Двері до музичної кімнати відчиняли, адже вважалося, що музика, доповнена осінніми враженнями, задає певного настрою. Гарним тлом для цього був парк із пожовклим листям. Після цього й вечерея ставала привітнішою — виважені перекази бувальщини покращували апетит.

Буття тут текло спокійно й облаштовано, наближено до землі, стримуване порами року й підтримуване подіями дня; важливіше було думати про посівну та жнива, ніж про серце. Усі жили однаково, різниця була невелика; усі знали так давно, що вже мало чим могли здивувати, а через це й віддавали перевагу не надто тісному спілкуванню стосовно здорових практичних справ. Нікому не заважало, що буття тут нескінченно повторювалося через невеликі проміжки часу, і ніхто й гадки не мав, наскільки людину псує безперервне сусідство й породжує замість легкої інтриги багатослівну нудьгу.

Вітер без поспіху шурхотів у верхівках платанів, подекуди заглушуючи музику. За деревами запізнило спалахувала блискавиця.

Каю було тривожно; він раптом відчув, що хвилини й секунди його життя незворотно спливають, а він сидить тут, слухаючи одним вухом; десь завжди беззвучно стікав час — зачудовував і лякав своїм туманним плином, безупинним, наче нестримне кровопролиття.

Він більше не міг цього витримувати; вигадав якусь відмовку, попрощався і пішов до стаєнь, щоб забрати коня й поскакати лугом додому.

У теплих сутінках, що пахнули соломною й диханням тварин, між кіньми лежала Фруте породи блакитний дог. Вона підстрибнула, почувши господареві кроки, і з гавкотом збуджено помчала вперед.

На вулиці гавкіт перейшов у радісне скавчання. Кай прислухався. На порозі застигла юна Барбара й гукнула:

— Каю, я хочу проїхати частину дороги з вами. Який сьогодні вдалий для цього вечір! Десь там за лугом ще причаїлася негода.

Вона обіперлася на стійло й подивилася на нього. Обличчя ховалося в затінку приміщення, світло вихоплювало лише контури рота й чола, розпливчасті світлі та темні плями химерного збудження. Слабеньке світло, що лилося крізь вікно, віддзеркалювалося в дівочих очах.

Кай бачив, як нею керує щось, чого дівчина поки що сама не помічає. Вона пішла за ним, переконана, що хоче проїхатися верхи, однак ішлося про дещо більше.

Посеред близькості живих тварин, посеред гладкої шерсті коня і блискучого хутра Фруте, котра міцно тиснулася до нього, посеред тупоту, стихеного сопіння й передзвонів ланцюгів Кай узяв дівчину за руки і наполегливо промовив:

— Барбаро, доки я їхав геть і повертався назад, ви щоразу дорослішали, і так чудово було знову вас зустріти. Вам ніколи не варто їхати звідси, повірте мені, ваше місце тут, у цьому панському маєтку з його липами і платанами, кіньми та собаками. Людині не слід ані їхати кудись, ані повертатися, адже, повернувшись, виявляєш, що дещо змінилося, і не знаходиш ладу із самим собою. Але ваше, Барбаро, місце тут, у цій тиші, де ви зможете проживати власне життя, даючи раду його найпростішим справам.

Її руки смикнулися в його долонях. Дівчина не відповіла.

Мовчання набрякало між ними й густішало, перетворюючись на очікування.

Він порушив тишу, доки та не зробилася багатозначною:

— Запрягаймо вашу кобилу, Барбаро...

Вони поскакали пліч-о-пліч. За парком простягнулися поля та рілля, посередині лежало село; а далі хизувалося березове пустище, ялівцеві кущі й рунічні камені.

На небокраї купчилися хмари. Їх протинали звивисті жилки блискавиць. Коні підвели голови. Вітер, що причаївся перед лісом, раптом різонував цей вечір.

— Але ви знову хочете податися геть, Каю?

— Не знаю... можливо. — Кай рвучко пригнувся і знову випростався. — Можливо, Барбаро.

Вони поскакали швидше. Дорога здіймалася на підвищення. Звідти відкривався краєвид на далечінь. Обидвоє притримали тварин. Тіні оточили пагорб і скрадалися серед хащів та каміння. За ними у злегка згорблених сутінках майорів луг. Блискавиця яскравішала. Її сполохи щоразу вихоплювали з темряви, наче видіння, село, що лежало на обрії. Яскраве світло чітко демонструвало рядки дахів й низьку світлу вежу, воно спалахувало та згасало, наче все провалювалося у прірву. Побачене за секунду здавалося далекою фата-морганою, нереальним сновидінням, адже чергування світла та темряви не супроводжувалися вуркотінням грому.

Залізничний насип перетинав пейзаж прямою лінією. Рейки тягнулися ним, як надійна блискуча обіцянка, робилися сріблястішими й матовішими, а десь далеко зливалися в одну фосфоресційну точку.

«Вони тікають у безкінечність», — подумав Кай. Спина коня під ним рухалася ритмічно, довгі рейки простягнулися кудись далеко, вітри та блискавиці розшарпали ніч. Він крикнув Барбарі:

— Нам варто стишити крок — о цій порі має проїхати потяг.

Земля затремтіла, а десь у надрах застугоніло. Дроти над залізничним насипом раптом задзвеніли металом і заспівали тоненько, перекрикуючи дедалі гучніший гуркіт; вервечка сигнальних вогнів, змигуючи, промайнула, наче низка застиглих на площині крапель блискавки, безшумно відкинулося вгору крило сигнальної щогли; над рейками розлилися вогні й погнали перед собою море блілого світла — повз роззяв із шипінням промчав експрес із довгими яскраво освітленими вагонами — глип у віконце — люди — постать, що обіперлася на шибку, — жінка чи чоловік? — проїхав — і задні вогні потяга вже яскраво загойдалися над лугом, а гуркотливі рейки знову змовкли.

Кай влаштувався у сідлі, міцно обіпершись на кулаки. Світлий острівець промчав крізь пейзаж, мов комета — прилетів із невідомого й у невідомості зник; усередині люди, зведені до купи за кілька годин до цього, розпливуться насібіч за кілька годин після цього — такий собі фрахт таланів, що стрілою летіли крізь темряву в освітлених купе, — за ним фантастичною звабою здіймався вихор таємниць — здавалося, над краями рівнини, з хмар і тіней, із землі та ночі полилися голоси, збиті з пантелику. Вони збивали з пантелику: море, прибій, що бентежив і вабив...

Над пустищем покотився перший удар грому. Кай виструнчився. Усміхнувся Барбарі й забрав у неї віжки:

— Барбаро, ви мали рацію; я знову хочу податися геть. Я подорожуватиму, негайно рушаю в путь. Шануйтеся, я завдячую вам найчарівнішою миттю...

Він випустив віжки і вже хотів поскакати геть. Та його стримувало обличчя дівчини, досі залишалося щось неказане, щось вагоме й важливе, що не хотіло втілюватися в слова, не давалося в руки непевним означенням, воно прослизало між ними і зникало в круговерті образів. Чоловік поспіхом і майже рвучко схопився за найближчий із них і крикнув:

— Я повернуся...

Слова були не ті, та час підганяв, зробився живим, наче кожна змарнована хвилина псувала життя, кінь крутився і гарцював, підхопивши неспокій вершника...

Аж тоді юна Барбара підвела голову і зробила рух — Кай усе збагнув. Він знову повернув шию коня, хотілося більшого — під'їхати до дівчини; він знав, що вона впаде йому на груди, проте незгірш знав ще дещо: «ні» досі було суворішим, стримуване зачаїлося глибше, не можна збурювати цю кров. Він опанував себе, різко розвернув коня за мить до того, як спінилася хвиля, помахав і, не озираючись, поскакав галопом із пагорба до свого будинку. Перед ним крізь трави, схожа на блакитну лисицю, неслася Фруте.

Кай заїхав у двір, відвів коня до стайні й узявся самотужки витирати його, але незабаром зупинився, віддав щітки й ганчірки служникові та пішов до своїх покоїв.

Там хизувалися скріплені металевими пластинами великі валізи з побитими кутиками, пошарпаними й подряпаними боками, але прикрашені різнокольоровими наклейками — на них місця живого не було від етикеток і готельних марок; кожна етикетка уособлювала одну зупинку, течію стрімких, наче мартини, днів, один спогад. На краю наполовину заклеєна характерна етикетка від «Мена Гауз» — пальми, пустеля, піраміди, сірий, як сланець, Ніл, перед їдальнею для пастухів грав військовий оркестр, поля для гольфу в хелуанському «Гранд-готелі», сонце сідало за Асуан, готель «Катаракт», мандрівка ледачою дахабією¹ простісінько до нефритових небес; а он там

готельна марка «Галле Фейс»² — пляж Коломбо, де прибій бризкає мало не до вікон, де у залі в мавританському стилі, наповненій дзижчанням вентиляторів, двадцятьєро мовчазних, убраних у біле індійців-боїв терпляче чекали за колонами, коли можна буде принести самотньому гостю содової і зелених сигар; ось «Гранд-отель Гардоне» зі своєю кричущою картинкою з озера Гарда — поїздка моторним човном крізь бризки та сонце, Мод та пообідні години Сен-Вігіля; коричнева багажна квитанція залізниці в Андах — підйоми зв'язкою над прірвами у Кордильєрах, на одній зупинці тупала індіанська дитина, ще така зворушливо-безпомічна в русі, з видовженою головою, вона дивилася із занадто великого пончо приголомшливим поглядом столітнього старигана; митні відмітки з Буеноса, з Ріо, ночі під тропічним місяцем, розбурхані пасатом, американка і негр із корабельного оркестру; готель «Медан», «Палац», «Гранд-Орієнт», «Бейтензорг» — яванське плато, бронзові дівчатка й ніч, наповнена перегуком гонгів Гамелані³. Кожна наклейка була минулим, кожна тепер перетворювалася на сьогоднішнє, на звабливий заклик життя; ці незграбні валізи — дерево, латунь і шкіра, товсті, кутасті, грубі, ночами на подвір'ї посеред пустища вони були світовими радіостанціями, антенами буття, а з їхніх різнобарвних і вицвілих наклейок лилася мелодія чужини.

Кай узяв невеличку валізу й відчинив замки — на нього ледаче позіхнули порожнини, які досхочу наїлися білизни та костюмів.

Він спакував усе за один підхід й одразу відніс валізи в гараж. Потім повернувся і перевдягнувся для подорожі. Він чудово розумів, що його вчинок безглуздий і що краще було б спокійно владнати всі справи й поїхати на годину чи день пізніше, проте не хотілося псувати це розслаблене, всеохопне кайфове відчуття пристойностями і роздумами; він без зайвих міркувань стрімголов віддався йому та ще й посилив, кинувши себе самого, власні рухи, власні слова, власні думки у його вихор.

Перехопивши кілька шматочків, він віддав розпорядження своєму управляючому, підписав кілька паперів та знову пішов до гаража, натягнув автомобільний костюм проти пилюки, свиснув Фруте, що одним стрибком опинилася поруч, натиснув на стартер і повів автівку подвір'ям на низькій передачі. Вереск мотора змінився гудінням,

протяжно й здичавіло скрикнув сигнал над полями, фари торкнулися дороги, і машина повернула на південь.

По обіді першого дня Кай зустрів циганів. Вкрита зморшками стара, що відстала від табору, щоб жебрати у селах, мало не скочила йому під колеса. Загикуючись від переляку, вона прокляла колеса й пригрозила їм своїми кістлявими кулаками. Утім, помітивши на задньому сидінні Фруте, стара здригнулася й захотіла кинутися навтьоки.

Кай гукнув її. Вона неохоче повернулася. Чоловік запропонував старій сісти в машину й поїхати з ним, скільки їй заманеться. Циганка заговорила до собаки, а тоді кивнула і сіла.

Кай висадив її біля циганських упряжок і збирався їхати далі. Проте йому завадив опецькуватий чоловічок, схожий на кмітливого смаглявого селянина. Активно жестикулюючи, він попросив Кая залишитися на годинку, адже вони ставатимуть табором тут неподалік. Відмовлятися було не можна, він мусив погодитися, якщо не хотів образити стару.

Кай погодився. Упряжки повернули на лісову доріжку й вийшли на галявину, оточену й захищену деревами. Тут вишикували до купи вози, розпалили вогнище й повісили над ним великий мідний казанок. Стара присіла перед ним навпочіпки й узялася розмішувати вміст кохлею, кидаючи туди трави і шматки м'яса.

Смак у зупи був незнайомий і дуже пряний, немов її присмачили алкоголем. Кай запитав про це, та стара усміхнулася: «Ні, лише трави...».

Вона схопила його за руку і хотіла поворожити на лівій долоні. Поспіхом завчено пробурмотіла щось, потім вдивилася уважніше і змовкла. Кай не розпитував, лише витяг цигарки й поділився. Дівчата жадібно накинулися на них, їхні пальці копирсалися і стискали цигарки в коробці — на одній руці миготів агат. Кисть із витонченим зап'ястям і довгими пальцями.

Кай пошукав обличчя її власниці. Дівчина зустрілася з ним поглядом, але повільно зашарілася, роблячись темнішою й ніжнішою від рум'янцю, що розквітав на оливкових щічках.

Він щось сказав їй, та дівчина похитала головою — вона його не розуміла. Тож вони дивилися одне на одного, відмежовані від мовних буднів, дивилися якимось новим і особливим чином, який неможливо охопити й окреслити словами.

Кай бачив, що стара це помітила й хотіла щось зауважити. Він поспіхом випередив її, кинувши якусь порожню фразу, якесь запитання про її особисті стосунки. Циганка професійно зреагувала й негайно почала жалітися, та раптом змовкла на півслові, кинула на чоловіка погляд, примруживши очі, і засміялася. А тоді пошукала в казанку шматочки м'яса для Фруте. Кай рушив далі.

У Мюнхені він роздобув собі дорожні віньєтки та візи.

У Кохелі дощило. У Вальхензеє на лобове скло сипалися схожі на кашу сніжинки. А вже за два кілометри лежав сніг. У передмістях Цірлберга дорога під снігом вкрилася ожеледю. Колеса буксували. Протиковзних ланцюгів у Кая із собою не було.

Він зняв ремені з валіз і затягнув навколо шин. Уже за кілька сотень метрів вони пірвалися. Кай зв'язав їх докупи, переплів дротом і ялинковим гіллям та спробував їхати далі. На останньому крутому пагорбі машина покотилася назад, і зупинити її вдалося лише з неабиякими зусиллями. Довелося повернутися й купити протиковзні ланцюги.

Попри розуміння, що це єдина нагода рухатися вперед, попри будь-яку логіку, його пригнічувала необхідність розвернути автівку. Кай залюбки ризикнув би ще раз і спробував подолати підйом.

Із ланцюгами машина миттю злетіла на гору. Небо розвиднилося. І розлилося надзвичайною синявою над горами. У Кая досі не було жодної справжньої цілі, а тепер він вирішив їхати до Рив'єри.

Наступного ранку чоловік залишив позаду Альпи й помчав крізь білу куряву італійських доріг. Ось праворуч, ось ліворуч, ось над ним, ось далеко внизу бігла швидкісна електрифікована залізниця. Дорога зміїлася, спускаючись до Понтедечімо. Пізно по обіді Кай уже був у Генуї. І негайно поїхав далі до Монте-Карло.

У готелі він прийняв страшенно гарячу ванну по-японськи з евкаліптовою оливою й розтерся ментоловим спиртом. Освіжившись, дістав смокінг і вдягнувся.

У казино Кай попросив виписати йому картку із зеленими кутками для Cercle privé⁴ й побіжно глипнув на просторі зали. Англійські бізнесмени середніх статків змагалися за місця з місцевими росіянами і древніми американками, роблячи мінімальні ставки. Поміж ними розсілася еліта другого штибу впереміш із кокотками і старими англійками, від яких ніде у світі не сховаєшся.

«Як чудово, мабуть, живеться в Англії, — подумав Кай, — вони всіх своїх старих дів експортували до Рив'єри та Єгипту».

У Salons privés⁵ саме закінчувалася партія бакари. Нічого цікавого. Кай вийшов із казино та пошпацитував уздовж авеню де Монте-Карло. Позаду пошти два ліхтарі освітлювали в'їзд до гавані. Купчилися, вишикувавшись рядком, закриті чохлами вітрильні човни та моторні яхти. Захекані автомобілі пнулися вгору вулицею. Праворуч сяяли вікна клубу «Спортинг».

Кай увійшов, показавши документи. Внизу він зустрів знайомих.

Настрій навколо панував збуджений; один росіянин програв у бакару чверть мільйона франків; за одним зі столів для трант-е-карант⁶ шість разів поспіль випало чорне; саме починалася нова партія, і гравці завзято накинулися на ігрові поля.

Кай кілька разів робив ставки стоячи. Перед ним сидів балканець із запаленими вилицями. На пальцях у нього хизувалися персні. Оправи відрізнялися стилями, але всі камені були смарагдами. Поруч із чоловіком стояла японська скринька, полакована наполовину чорним, наполовину червоним. Усередині сидів павучок.

Балканець перед кожною ставкою струшував скриньку і ставив на червоне або чорне, залежно від того, у якій половині опинився павук.

— А який у вас талісман? — звернувся до Кая автомобільний фабрикант Бьорд.

— Для чого мені талісман? — перепитав Кай.

— Інакше вам не можна грати, — серйозно повідомив чоловік. — У цьому сезоні ніхто не зробив жодного ходу без талісмана. Он там ви бачите руду американку. Пастуший дзвоник, який вона стискає лівою рукою, важить щонайменше кілограм. Побачите: вона ні на мить не випускає його з рук. Це її талісман.

— Нам неабияк пощастило, що вона не вирішила, буцімто перед кожною грою потрібно в нього калатати, — зауважив Кай.

— Ви не кепкуйте. Чоловік навпроти — бразилієць і володіє, здається, кавовими плантаціями. Поруч із ним ви бачите маленьку черепашку. Він привіз її із собою. На жаль, їй не підходить тутешня їжа. Той чоловік щодня замовляє для неї один певний сорт салату аж із Ніцци. Перш ніж зробити ставку, він стукає кожною фішкою по панцирю. І так щойно виграв двісті тисяч франків. Ще й у тій партії,

коли чорне випадало шість разів поспіль. Перед сьомою ставкою його сусід зачепив черепаху, і та впала на підлогу. Господар негайно припинив гру і пішов. І з тієї миті випадало червоне. Годину тому черепаха знову з'явилася; напевно, відкупила свої гріхи. Але ходімо до рулетки. Праворуч сидить принц Фіола. Він домігся того, що після опівночі за цим столом гра йде на дуже високі ставки.

Кай знайшов місце і став до гри. Цікавила вона його не надто. Утім, Фіола почав накручувати ставки, тож незабаром менше тисячі не ставив ніхто.

Знову з'явився бразилієць, виклав свою черепаху і для початку поставив кілька номерів на обидва кольори. Потім схилився до чорного. Темп гри пришвидшився. Голос круп'є пожвавішав, він рвучко кидав свою стереотипну фразу, а проміжки між ударами фішок скорочувалися.

Кай неухважно розглядав на грудях якоїсь американки велику брошку. Викувана вона була з індіанського золота, а більшою за вартість була хіба що її вульгарність. Він подолав чотирнадцять годин дороги — у вухах досі лунав уявний спів двигуна, що заколисував своєю монотонною співучістю.

Чоловік не одразу помітив, що всі його ставки програли. Витягнув банкноти й посунув їх на ігрові поля. Кая не покидало дивовижне відчуття роздвоєності, що навівало химерний настрій. За столом для гри в рулетку він здавався собі легким і невагомим, а ціле життя людей перед ним, схоже, зосередилось у скупих рухах кистей; лише подекуди смикалася повіка, тріпотіла брова, рука підіймалася зі свого призначеного робочого місця, зі столу, злітала вгору й погладжувала скроню, чоло, волосся, і на мить сліпуче зблискувало око.

Однак над усім цим та десь за спиною лунав стихшений монотонний шум; здавалося, наче від нього візерунчасті панелі на стінах тоншали, робилися прозорими. Кай дивовижним чином бачив водночас, як пролітають повз нього гірські хребти і ліс, залиті сонцем верховини й долини, вечірній багрянець на схилах — вулиці й дороги, які сьогодні відніс геть вітер годин, — попри це, він помічав всі деталі гри та продовжував ставити.

Ця розширена свідомість, політ над двома сферами, паралельне перебування тут і водночас деінде, здавалося чимось божественним, заспокійливо нагадувало про деякі болючі миті, коли повідомляла про

себе людська безсилість, позаяк кожна мить повнилася чимось одним і неможливо було одночасно воювати на всіх фронтах буття.

Перед Каєм височіла гірка фішок і банкнот. Вони мандрували від бразилійця до нього і навпаки. Принц Фіола спостерігав за ним і тепер поставив товстий стос купюр на ті самі номери, що й Кай. Майже всі теж його наслідували; безпомильний інстинкт завсідників ігрових зал підказував їм, що наближалася переможна серія. Лише бразилієць розпачливо навис над своєю черепахою і грюкав по панцирю пластмасовими фішками сильніше, ніж зазвичай.

Кай насмішкувато обернувся до Бьорда.

— Схоже, мені неабияк довіряють.

Бьорд прикипів поглядом до розкрученого барабана.

— Прошу, не дивіться, доки кулька не зупиниться...

Кай засміявся.

— Але Бьорде... — і відвернувся.

Тієї ж миті кулька стрибнула в комірку з сімкою і залишилася там лежати.

Кай переміг.

Бьорд засяяв усмішкою.

— А тепер вам слід зупинитися. — На його обличчі промайнули всі нюанси подиву, адже Кай посунув високу суму знову ж таки на сімку.

На нього кидали приголомшені погляди: як можна припуститися такої помилки, адже, якщо серія добігла кінця, ніхто не повторював ставку, натомість починав із початку. Крім Кая, ніхто не поставив на сімку. Він із ледь помітною насмішкуватістю роззирнувся і подумав: «Майже жодної різниці між ними й товариством у графині Гест. Вони завжди вчиняють правильно, це жахливо...».

Він програв. Цікавість до гри згасла; Кай підвівся, щоб викурити цигарку й подивитися, як там собака, яку він залишив у машині.

Принц Фіола вирушив за ним і відрекомендувався. Вони вирішили піти на терасу казино, де мав грати креольський оркестр.

Ніч навколо розлилася чорним склом. Та позаду «Готель де Парі» вітерець перетворював скляне море на чорні шовкові знамена, м'які на дотик прапори півдня.

Автівка Кая стояла за будівлею пошти — глина під крилами, осі заляпані, вкриті пилюкою й розхитані від поїздок гірськими та сільськими дорогами. Вона суттєво вирізнялася з-поміж наполовірованих

лімузинів, що вишикувалися довгим рядком, зблискуючи лаком і нікелем, — єдина низька спортивна автівка, брудна і прекрасна.

Фіола показав на неї.

— Це моя машина, — пояснив Кай.

— Ви сьогодні приїхали? — поцікавився принц.

Кай кивнув.

— Три години тому...

Вони вже майже минули автівку, коли на задньому сидінні щось заворушилося. Висунулася голова, і почувся жалібний гавкіт. Кай засміявся.

— Фруте!

Догиня одним стрибком вискочила з машини й помчала стрілою.

— Ми хотіли зазирнути до «Кафе де Парі», собаці потрібно повечеряти.

Кай вибрав найкращі з холодних шматків м'яса на кістці, які ще були, й пересвідчився, що вони дістануться Фруте. Коли вона облизалася, показав їй на машину. Фруте слухняно потрюхикала туди, та, перш ніж залізти на сидіння, спробувала схитрувати. Зіщулилася, немов почувши свист, і великими стрибками помчала назад. Проте останньої миті, схоже, прокинулося сумління, — Фруте нерішуче застигла, не добігши до Кая, і підозріливо схилила голову набік. Чоловік пригрозив їй пальцем, собака гавкотом дорікнула йому, ще трохи повпиралася, а тоді змирилася й повернулася до машини.

Люди на терасі танцювали просто неба. Для цього між столами звільнили квадратний простір. За загорожею естради ледве можна було розгледіти оркестр, здавалося, наче звуки ллються з самого павільйону. Небо набрякло зірками.

Чутно було море. Моторний човен залишив у воді пінну борозну. Десь далеко, відірвавшись від решти, миготіло самотнє вітрило, яскраво осяяне світлом, що лилося з човна. На темній поверхні воно здавалося якимось неприродним, різко вихопленим з нічної темряви, незворушно застиглим, наче магнетитово-крейдяна скеля, що світиться зсередини.

Креоли майстерно імпровізували, так що давно знайомі мелодії отримували нове звучання. Їхні танго зробилися дуже меланхолійними. І під них чудово танцювалося.

Фіола готував собі мартіні. Потім перервав своє заняття і звернувся до Кая:

— Подивіться-но лише, як ця жінка тримає голову — яка лінія від скроні до вилиці та підборіддя. Пізно, вона вже пішла.

За кілька хвилин хвилі музики принесли жінку назад.

Вона була загорнута в парчу, і складно було сказати, що це — сукня чи надзвичайно майстерно закручена тканина. Тонка талія була підкреслено високою, на стегні мінився відблиск. Голову жінка трохи відкидала назад, плечі були оголені, їхні високі вигини граціозно переходили в руки та кисті. Усе в ній було якесь мінливе, і це додавало жінці чарів.

Тьмяне світло рятувало від розчарувань, породжених чіткими контурами. Ця жінка, що пливла серед мороку й котру відносило геть музикою, о цій порі була дивовижною.

— Якою щасливою має бути людина, котру не переслідують асоціації й котра натомість володіє жвавою фантазією, — озвався Кай. — Тоді такі миті можна перетворити на щось мало не романтичне. І наскільки такій людині ведеться краще за чоловіка, з яким танцює це парчеве створіння. Він знає, чи полюбляє вона *Horsd'œuvres*⁷, якому вину віддає перевагу і про що залюбки базикає. Для нього вона жінка, можливо, кохана жінка, але для нас вона... — Він подивився на принців келих. — Бачу, ви вже випили свій мартіні, тому можу висловитися точніше: для нас вона символ чудового настрою. Це майже вершина того, чого лише можна прагнути.

Фіола замислився.

— Можливо. Такі зустрічі мимохідь наділені особливою грацією. Чому ви вважаєте, що кожен крок назустріч стане розчаруванням?

— Не стане. Але кожен наступний крок дає дедалі менше. Визначає, прояснює, зав'язує стосунки, він, грубо кажучи, розвіює чари.

— Усе це теорія.

— Авжеж, — погодився Кай, — безглуздо було б керуватися нею в житті. Та й узагалі ганьба прагнути жити згідно з принципами, хай навіть непомільними. Теорія — це ліки, їх приймають за потреби й у якомога більш прикрашених софістикою дозах.

— Зручний підхід.

— Усе зручне володіє цією перевагою — бути зручним. А на додачу ще однією — воно легше підвертається під руку. Чому б

не користуватися всім можливим, як буксиром власного буття.

— Для таких поглядів існує пречудовий термін: аморальність, — заперечив Фіола, злегка скривившись.

— До того ж вони нелогічні, і це добре. Прогресивні люди понад усе цінують логіку. Цілі покоління пишаються цим. Але вона паралізує почуття, якщо йдеться не про сентименти, а про еластичний і дуже активний підхід душі, споріднений із котячим хребтом — гнучкий, пругкий, завжди готовий до стрибка. Логіка створює такий розкішний стереотип переваги, що будь-яка думка, буцімто вартісні сфери можуть існувати ще десь поза нею, тьмяніє. Таким штибом найсуттєвіше залишається відокремленим і вільним від професорів і банкірів.

Фіола глузливо додав:

— Від ретельних і старанних людей.

Кай витягнув цигарки.

— Не псуймо собі настрої проповідями.

— А мені здається, що ми робимо його ґрунтовнішим.

— Ще гірше. Із цим слід щось робити.

Тепер креоли співали під супровід своїх банджо та саксофонів. Між силуетами за столиками знову чіткіше проступив профіль жінки, яка танцювала.

— Маєте рацію, — погодився Фіола, — із цим слід щось робити. А коли бачиш, як танцює ця жінка, слід навіть робити щось особливе. — Він сліпуче усміхнувся Каю. — Чому б нам не зірвати банк у грі в рулетку?

— Згода.

Вони рушили геть.

— Бачу, ми дуже рішучі, — зрадів принц.

— Дуже. У нас для цього є гарне підґрунтя.

— А я б сказав, що на нашому боці навіть мораль.

— Тож ставитимемо ще обачніше.

Перед входом Фіола кинув фішку і жбурнув її через голову назад на вулицю.

— Жертва Меркурію...

— Ні, Венері. — Кай кивнув на стофранкову кокотку, котра приголомшено підняла несподіваний виграш, що впав їй до ніг, і посилала їм поцілунки рукою. — Це точно до успіху.

Вони трохи поспостерігали за рулетками. Кай поставив перший. Фіола щось записував. Гра йшла на високі ставки й була напруженою, це вже була не забавка і не розвага, нерви у всіх оголені до краю. Приміщенням ширився якийсь особливий флюїд.

Банк отримав кілька таких високих ставок на zero, що балканець розтрощив свою скриньку з павуком і здався. Його місце зайняла дебела бельгійська пані. Вона, як квочка, розсілася на подушках, якими наказала засипати свій стілець, і загірбала над столом млявими рухами товстих рук.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ